

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četr leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušlja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5 sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka petitvrsta 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Novo poljsko kraljestvo.

Poljsko kraljestvo.

Dan 4. novembra ostane zgodovinski dan. Avstrijski in nemški cesar sta dala svojim narodom in vsemu svetu razglasiti, da sta se odločila iz zasedenih rusko-poljskih pokrajin ustvariti samostojno državo z dedno monarhijo, s konstitucionalno ustavo, in z lastno armado. S tem je za četverosporazum mahoma uničena, pretveza, pod katero se je dozdaj bojeval na zahodni fronti proti nam in Nemčiji. Četverosporazum razglasa, da se bori za samostojnost malih narodov. Poljska je ustvarjena, sedaj torej, ako bi veljala poštenost, za četverosporazum in s tem tudi za Rusijo ni več povoda, nadaljevati na zahodu vojsko. Ako bi veljala poštenost! Toda v tej svetovni vojski smo že toliko doživeli, da se ne udajamo praznim upom. Vojska bo trajala naprej, kljub temu je za Rusijo in za ves četverosporazum izgubila veliko na zunanji privlačnosti. In za to se nam ne zdi neopravičeno mnenje, da je ustvaritev Poljske v sedanjem trenutku velepomembna svetovnopolitična poteza našega in nemškega cesarja, s katero smo se zopet precej približali miru.

Poljsko kraljestvo bo obsegalo zasedeni ruski pokrajini Lublin in Varšava, Poljaki v Galiciji ostanejo pri Avstriji, Poljaki na Vzhodno-Pruskem pri Nemčiji. Vendar je naš cesar isti dan dne 4. novembra podelil Galiciji samoupravo v narodnih in gospodarskih zadevah. O tem na drugem mestu.

Kakor sta naš zunanji minister Burian in nemški državni kancelar Betman-Holveg te dni naznanila posebnemu odposlanstvu iz nove poljske kraljevine, bo poljsko kraljestvo moglo še le po mirovnem sklepu začeti svoje popolno državno življenje. Ob-

enem sta napovedala, da bo nova Poljska ostala v tesni politični in vojaški zvezi z Avstrijo in Nemčijo.

Tudi vprašanje, kdo bo zasedel kraljevi prestol na Poljskem, še ni razglašeno. Veliko glasov pa pravi, da bi Poljaki radi imeli za svojega kralja avstrijskega nadvojvodo Štefana. Njegovi otroci so vzgojeni v edločno narodno-poljskem duhu.

Razglasitev poljskega kraljestva.

V generalni guberniji Lublin so izdali dne 5. novembra sledeči oklic:

Prebivalstvu lublinske generalne gubernije! Njih Veličanstvo avstrijski cesar in apostolski kralj ogrski in Njih Veličanstvo nemški cesar, sta oziraje se na trdno zaupanje in končno zmago svojega orožja in spremljana po želji, da se ruskemu gospodstvu po hrabrih armadah s težkimi žrtvami iztrgana ozemlja izročijo srečni bodočnosti, se v tem zjedini, da iz teh pokrajin ustanovi samostojno državo z dedno monarhijo in konstitucionalno ustavo. Natančneje določilo mej poljske kraljevine se še pridrži. Novo kraljestvo bo v zvezi z obema zveznicama državama našlo jamstva, ki jih rabi za prosti razvoj svojih sil. V lastni armadi naj živijo naprej vsa slavna ustna izročila poljske armade prejšnjih časov in spomin na hrabre poljske soborilce v tej veliki vojski. Njena organizacija, izvežbanje in vodstvo se bo uredilo po medsebojnem sporazumu.

Zavezniški monarhiji izražata zanesljivo upanje, da se bodo želje po državnem in narodnem razvoju kraljevine Poljske sedaj z ozirom na splošne politične razmere v Evropi in glede na blagostanje in varnost njenih lastnih dežel in narodov, izpolnile.

Veliki zahodni sosedni državi kraljevine Poljske pa bosta z veseljem gledali, kako bo na vzhodni meji na novo vstala in se razcvetela država, ki se

bo svojega srečnega in narodnega obstoja veselila.

Na najvišje povelje Njih Veličanstva cesarja Avstrije in apostolskega kralja Ogrske.

Generalni guverner: Kuk.

Kdo bo kralj?

List „Reichspost“ poroča s poučene strani: „Trenutek, ko se je proglasila samostojnost Poljske, je vojaško osrednjima velesilama tako ugoden, da sta lahko glede na svoje uspehe izjavili svoje obljube poljskemu narodu. V velikem okviru poljske države se bo seveda moralo rešiti še marsikatero vprašanje. Vprašanje krone še med drugim ni rešeno. Lastnoročno pismo našega cesarja avstrijskemu ministrskemu predsedniku naznanja, da se bo ustanovila samostojna država kot dedna monarhija z ustavo. Imena, ki jih objavlja del časopisja v Nemčiji, so le ugibanja. Glavno in odločilno je, ker sta dva cesarja zajamčila svojo besedo poljskemu narodu; več narod v svojih najdrznejših sanjah ne more želeli. Ustvariti se morajo še podrobnosti ustave, vladarske hiše, način, kako Poljsko politično in vojaško pridružiti osrednjima velesilama. Temelj zgradbi je tu, njen namen je izražen, zunanje lice in notranja uprava tvorita še le vprašanje druge vrste.“

Nemški listi imenujejo tudi člane bavarske in pruske vladarske hiše kot kandidate za novi poljski prestol.

Namen nove Poljske.

Ustanovitev samostojne Poljske je prvi veliki sad sedanje svetovne vojske. Nad tem se smemo veseliti že iz zgolj človeškega stališča. Pa tudi iz političnih razlogov je ustanovitev nove države srčno pozdraviti. Nova Poljska je določena, da bode za Avstrijo in Nemčijo obramben zid, mogočen jez proti morebitnim zopetnim napadom od vzhoda. Nemčija in Avstrija bosta odslej le na majhnem ozemlju imeli skupne meje z Rusijo. Vmes je prišla Poljska, ki pomeni torej večje jamstvo za našo varnost in za evropski mir.

LISTEK

Vojni spomini.

(Napisal Januš Golec.)

(Konec.)

Komaj se je postavil ničesar sluteti Lah z glasnim pokom pet pred svojega gospoda, mu je ta v hipu prismočil eno krog ušes, da je kar zapelo in rohnol je še povrh:

„Gadina ti laška, boš znal drugič mi mačka zapirati v peč.“

Justu je bila takoj jasna cela zadeva in začel je z izgovorom:

„Gospod oberst, javljam pokorno, kuratov sivec je danes ušel, pa sem se bal tudi za vašega in dokler sem pometal, sem zaprl zverino v peč.“

Polkovnik pa ni upošteval tega izgovora, ampak izrekel je še obsodbo nad žlahtno mačkijo zverino:

„Tega coprnika pa pobaši, nesí ga nazaj v vas ali ga pa ubij, meni šeckojedno, le videti ga ne morem več!“

Jaz sem pa tudi moral staremu gospodu obljubiti, da bodem molčal o tej sicer na prvi pogled jako smešni zadevi, a vendar ne kaže, da bi se kdo vodju polka smejal radi predrzne mačke.

Sedli smo opoldne za mizo, jaz sem imel sedež ravno oberstu nasproti. Brž ko sem ugledal krvave proge po njegovem obrazu, me je kljub premagova-

nju tako lomil smeh, da sem slednjič izbruhnil v za tovariše neznani krehot.

Stari gospod sam mi je pomagal iz zadrege in opisal mačkin skok v njegov obraz.

Sedaj smo se vsi prosto in pošteno smejali in po obedu istega dne sklenili, da si zgradimo nov stan, katerega bomo zavarovali proti mišim, da ne bode potreba v njem ne plohov in ne življenju nevarnih mačk.

Kako usodo pa je prisodil Justo mačku? Meni je zatrjeval na svojo dušo resnično, da je žival izpustil na prosto, a njegovi tovariši so trdili, da je oberstovo zausnico plačal mačak s smrtjo iz Justove roke. Pionirski narednik mi je še namignil:

„Le pogledjte ga, že dva dni vam ima mastne mustače od mačkije pečenke, žlahtne kakovosti.“

Koj drugi dan, ko smo bili sklenili, da si dogradimo novi hram, je zasadilo 40 pionirjev lopate v zemljo, 30 pa jih je pograbilo za sekire in začela se je z vso resnobo in pridnostjo stavba novega, lepšega in mirnejšega bivališča, nego je od prednikov podedovani mišji grad.

Stavbo sem predpoldne nadziral jaz, popoldne pa Franc. Za časa zbijanja naše nove hiše se je izpolnila moja srčna želja: priromala je na fronto meni od gospoda obersta v dar kupljena — lepa lovška puška.

Sedaj sem imel puško, po kateri sem tako hrepenel, a prazne patrone, brez smodnika in brez šibrov. Te tako važne primanjkljaje sem po dolgem uganjbanju vendar le odstranil. Prosil sem artileriste in odprli smo človeškemu življenju namenjene šrapnele ter izsuli iz njih svinčene krogle. Iz tega svinca so

naši pionirji z veliko težavo vlili šibre; smodnik si sem pa izposodil od metalcev min. Tako po dobrem tednu je bilo moje zverjadi namenjeno morilno orožje opremljeno s smrtonosnimi naboji.

Divjačina, zajcev in srn, je bilo v naši grabi in njeni okolici neverjetno veliko. Saj kam pa je hotela uteči in se skriti uboga žival? Pobeg naprej so jej zapirale naše žične ovire pred strelskimi jarki, umikanje v ozadje pa jej je branil globoki in široki Dnjestr. Kratko povedano: vsa tamošnja zverjad je bila po kruti vojni usodi izročena in prepuščena le moji milosti ali nemilosti.

Ze koj moj prvi lovski pohod je v srcu in želodu vseh gospodov, ki so po usodepolnih štokljah nad mojo lovsko vedo obupali, pozidal in podprl mojo zapravljeno lovsko srečo v vsem sijaju in svitu. Pri prvem sprijemu z dolgoou in kratkorepo zverjadjjo se je valjalo v lastni krvi in smrti: 8 zajcev in jedna lisica.

Pa vam ni bil ta lov prav nobena umetnost, — ker tamošnji zajci so živeli že skoro dve leti nepreganjani od lovcev in so me čakali in puščali v bližino kot božji voleki.

Veliko večji in obilnejši pa je bil moj vsakdanji lovski plen, ko je koncem meseca novembra odel našo grabo nad poldrugi meter visoki sneg. Samo enkrat so me pri takem pohodu na dolgoouce motili — Rusi, ker sem se bil izpozabil malo preveč na plano in prosto izven kritja naše varne grabe. Lezel sem navkreber po obilni zajčji sledi, spodrsnilo se mi je in zakopal sem se s puško vred globoko v sneg. Ko trdoma skobacam na noge in se otresem, zapazim, da so puškine cevi polne snega. Odprem orožje, za-

Veselje Poljakov.

Razglasitev novega poljskega kraljestva je vzbudila na Rusko-Poljskem in v Galiciji največje veselje in navdušenje. Kako je na pruskem Poljskem, še nimamo poročil. Več kot stoletne želje poljskega naroda so se uresničile. Leta 1795 je izginilo staro poljsko kraljestvo z evropske karte. Sedaj je zopet vstalo.

Galicija dobi samoupravo.

Isti dan, kakor je bilo razglašeno poljsko kraljestvo, dne 4. novembra, je naša vlada objavila lastnoročno pismo cesarjevo, s katerim se obeta Galiciji po vojni v narodnem in gospodarskem oziru samouprava. Tako so Galičani prvi, katere poplaja cesarska milost za njihovo vdanost in zvestobo.

Proglasitev gališke samouprave je vzbudila v Avstriji skoroda večjo pozornost, kakor ustvaritev novega poljskega kraljestva. Samoumevno, kajti gališka samouprava bo povzročila veliko sprememb v notranji politiki. Sicer se v cesarskem pismu glas, da se samouprava uredi šele po vojski, vendar pa že sedaj lahko sodimo o nekaterih dalekosežnih posledicah te spremembe. Tako je n. pr. gotovo, da se sedanja ustava spremeni, to že zaradi novega razmerja Galicije do Avstrije in do skupne države Avstro-Ogrske. Ali bo ostalo samo pri spremembi ustave, v kolikor jo zahteva novo stališče Galicije, o tem se sodi različno. Ve se nič gotovega, za to ima lahko vsak svoje misli.

Važna posledica za notranje-politične razmere bo, ako (določeno še to ni!) Galicija ne bo več ali vsaj ne tako kakor dosedaj v državnem zboru zastopana. Potem se v državni zbornici takoj spremeni razmerje med nemškimi in nenemškimi glasovi. Naša zbornica ima sedaj 516 članov, Galicija 106, ostane torej 410 članov. Od teh bi bilo nemških glasov (z nemškimi socialdemokrati vred) 241, nenemških (z nenemškimi socialdemokrati vred) 169.

Še večja razlika v glasovih bi nastala med katoliško in svobodomiseln skupino v državnem zboru. Katoliška skupina bi štela — mi računimo kajpada s številkami sedanjega državnega zbora — 122 glasov, svobodomiseln 288 glasov.

Cesar obljubi Galiciji samoupravo.

Ministrski predsednik dr. pl. Körber je prejel od našega cesarja sledeče lastnoročno pismo:

„V smislu dogovora z nemškim cesarjem določam, da se ustanovi iz poljskega ozemlja, ki so ga naše hrabre armade iztrgale iz ruske oblasti, samostojna država z dedno monarhijo in ustavo.

Ob tej priliki se spominjam ganjenega srca mnogih dokazov udanosti in zvestobe, katere mi je v dobi Mojega vladanja izkazala gališka dežela ter velikih in težkih žrtev, ki jih doprinaša ta dežela v

ziban v polno varnost, začnem izpihovati cevi, obrnjen ravno v sovražno stran.

Ruski opazovalec je menda menil, da kukam na daljnogled ter opazujem njihove postojanke. Režko je žvižgalo po zraku in sovražni šrapnel je bobnil kaka dva koraka ob meni k sreči nerazpočen v sneg.

Takoj sem jo ubral po nogah in hrbtu v zavetje in pribežališče v grabo. Iz jarka sva se še le ogledala z našim brivcem, ki je bil moj spremljevalec na lovskih pohodih.

Na pobočju, kamor se je bil zaletel prvi šrapnel, je bilo sedaj vse polno belih oblačkov, ki bi bili naju gotovo, da nisva utekla, na smrt poškopili.

Brivec je lovil v grabi sapo, me podregnil pod rebra in presledkoma izbral besede:

„Gospod, preklet, sedaj pa se le pokrižajva — da sva jo tako za las odnesla.“

Odslej sem se vedno podil in klatil za zajci v kritju jarka, na ono nevarno pobočje se nisem nikdar več vlekel puškinih cevi izpihovat in sem se po brivčevem receptu rajši po grabi križal.

Nekega po pasje mrzlega zimskega večera sem se plazil ob potoku domov. Na desnem pobočju naše grabe, kjer so se skrivale na vrhu naše postojanke, sem čul nek ropot in neko pritajeno posmihavanje.

Po dolgem gledanju in opazovanju sem jih pa vendar le spoznal, tiče, prostovoljce naše, kakih 40 glav, same pristne Lahe.

Na vrhu pobočja je namreč jedna stotinja posekala mnogo bukev, jih zložila tik ob porobju, da bi bil les kar pri rokah za podporo in preobleko dohodnih jarkov. Ti dečki so se pa na večer pozabavali s tem, da so iz porednosti spuščali hloč za hločom po zmrzlem snegu v grabo. Veliko veselje jim je napravljalo to kotljanje polen in niso prej nehali, da je zdrknula zadnja bukev v globoki jarek.

sedanji vojski, ko si je, izpostavljena najhujšim sovražnim navalom. Za zmagonosno obrambo vzhodnih državnih meja trajno zagotovila pravico do Moje najtoplejše očetovske skrbi.

Je torej Moja volja, v trenutku, ko bo ustanovljena nova država, podeliti gališki deželi pravico, da si sme svoje deželne zadeve v toliki meri, ki se strinjajo z državno celokupnostjo, samostojno urediti ter tako nuditi gališkemu prebivalstvu jamstvo za razvoj svojih narodnih in gospodarskih zadev.

Naznanjajoč Vam ta Moj namen, Vam naročam, da mi v svrhu postavnega vdejetvovanja tega stavite in predložite primerne predloge.“

Vladna utemeljitev.

Dopisovalni urad razglasa: „Wiener Zeitung“ je, kakor se je poročalo, objavila cesarjevo lastnoročno pismo ministrskemu predsedniku o ureditvi bodočega stališča Galicije v notranji državni celoti. — Jasnno je, da ustanovitev samostojne poljske države na severovzhodu monarhije ne more ostati brez učinka na razvoj dogodkov v Galiciji. Potrebno je zato, da se postavodaja in uprava prilagodi novemu položaju. Nameravane nove uredbe se tičejo posebnih razmer, ki se že davno izražajo v raznih napravah dežele in kažejo, kako naj se razmere izpopolnijo. Stališča, ki ga bo dobila Galicija v Avstriji, lastnoročno pismo podrobno ne določa in se to prepušča poznejšim razmotrivanjem in sklepom. Vsekakor nudi lastnoročno pismo važne točke za presojo bodočega razvoja, ker določa okvir, v katerem naj se izvede nova preuredba. Ako se podeljuje deželi pravica, da svoje zadeve samostojno ureja v popolni meri, v kolikor to soglašajo pripadnostjo in z napredovanjem državne skupnosti, združujejo te besede oba meročajna trenutka, ki sta meročajna vsakemu državnemu napredku v Avstriji: dobrobit države in v njej dobrobit dežele. Glede na uresničenje v lastnoročnem pismu napovedanega namena se je v tej objavi storil prvi korak in se je uporabilo odgovorno sodelovanje vlade. Ministrskemu predsedniku se je naročilo, naj izdela primerne predloge, kako naj se nova uredba stvari postavo uresniči. Naloga vlade bo, da dobi obliko in pot, ki bosta jamčili, da se bodo načrti izvedli v nameravanem duhu.

Slovenski glasovi.

Prinašamo, kaj pišejo slovenski listi o gališki samoupravi:

„Straža“ piše: „Galicija dobi torej narodno in gospodarsko samoupravo. Misel, ki se sedaj uresničuje, nam je že znana iz takozvanega nemškega binokostnega programa.“

„Slovenec“ piše: „Za nas Slovence in Hrvate je to dejstvo (ustanovitev Poljske) vesel dokaz, da se pri nas mali narodi ne bodo zaman vojskovali za svojega vladarja, da on tudi nanje misli in da tudi njim pokaže znamenja svoje naklonjenosti. Poleg ustanovitve poljskega kraljestva so Poljaki v Galiciji že prejeli tak dokaz, ker jim vladar obeta za njih žrtve, za njih zvestobo veliko samostojnost. Kako bo izgledala ta samostojnost, tega cesarski razglas ne

Nikoli nisem tožaril in ovajal koga pri vojaki, pa tokrat me je pri večerji jezik pošteno zasrbel in polkovniku sem odkril zabavo naše naidebudne mladine.

Ti moj Bog ti, kako je stari gospod divjal in telefonično naročil, da morajo biti drugega jutra vsi prostovoljci zbrani v grabi, kamor je zvaljeno hločje. Razjarjeni gospod je nepremišljeno, razposajeno mladino ostro in prav občutno kaznoval. Vse te mlečnozobe mladeniče je podredil z gorjačo oboroženemu naredniku in zapovedal:

„Vsa polena morajo poramati nazaj na hrib in sicer na gosposkih, prostovoljnih ramah!“

To vam je bilo peklensko mučno delo, v tako do kosti grizeči zimi in po ledeni strmini valiti in nositi težka polena na vrh hriba.

Dečki se niso sedaj posmihali, ampak kleli in robantili, da je odmevalo po grabi in okolici. Po 24. težkega dela ne vajenih, belo nežnih mladeniških rok je pograbilo jeden hloč in nastopili so križevo pot, takorekoč po samem ledu navkreber. Ako je eden spodrslil in padel, padlo je vseh 12 in poleno se je valilo z nosilci vred v jarek. Spodaj pa jih je že čakal surovi narednik z gorjačo in hočeš nočeš moraš nastopiti so obsojenci znova leđeno pot.

Jaz sem jih mnogokrat opazoval in kolikokrat je nesrečno poleno po trikrat in štirikrat se posililo nazaj v jarek, predno so ga prinesli na cilj, na vrhunec. Si lahko mislite, da mladini pri tem opravi niso molili, ampak metali vse mogoče laške kletvine jeden drugemu v hrbet in obraz. Kar so v hudobiji in razposajenosti skotalili med mladeniškim posmelom jeden večer v jarek, so z napol zmrzlimi rokami, krvavimi ranami in s pobitimi koljeni, med vzdih in kletvijo vozili cele tri tedne na hrib. Vse je hodilo teh v bukovno delo obsojenih mladičev in gospe dekcev gledat in nobenemu gledalcu ni segla njih ob-

omenja, pač pa naroča ministrskemu predsedniku, da mu glede tega stavi primerne predloge. (Nadalje je vse zaplenjeno.)“

„Slovenski Narod“ piše: „Stališče, ki ga bode Galicija v prihodnje zavzemala poleg drugih kronovin, se določi še le pozneje. Ministrski predsednik ima naročilo, da sestavi primerne predloge. Odločeno torej ni še nič, ali bo imela Galicija v prihodnje svoje zastopnike v avstrijskem državnem zboru, ali jih ne bo. Vprašanje gališke samouprave igra v avstrijski politiki že od nekdanj velike vloge. Na eni strani je odgovarjala težnja po samoupravi Galicije poljskim narodnim sporočilom, na drugi strani pa so avstrijski Nemci zahtevali takozvano posebno stališče avstrijskih poljskih dežel, da oproste notranje Avstrijo slovanske večine in si olajšajo politični položaj zlasti tudi v državnem zboru. Od Thunovih časov se pojavlja zahteva po izločitvi Galicije in tudi Dalmacije v nemških programih, najprvo v takozvanem binokostnem programu iz leta 1899, končno tudi v letošnjem takozvanem velikonočnem nemškem programu.“

Nemški glasovi.

Na zborovanju nemških deželnih poslancev v Pragi dne 5. novembra so sklenili sledeče: „Priprani smo, da se bo po vojski posrečilo temeljito izpremeniti in urediti notranje-politične razmere v Avstriji tako, da bodo odgovarjale željam avstrijskih Nemcev. Že sedaj zahtevamo z vso odločnostjo, da bo prišlo po vojski do rednih političnih razmer v naši državi in da bodo odstranjene vse ovire za politični razvoj avstrijskih Nemcev. Že sedaj zahtevamo z vso odločnostjo, da se nam bo dalo po vojski to, česar si že več let želimo, stališče, ki gre avstrijskim Nemcem. Mi zremo v prenovljeno Avstrijo s popolnim zaupanjem.“

„Marburger Zeitung“ piše: „Naš cesar je podelil Galiciji samostojnost. Tozadevni predlog je stavil že pred desetletji poslanec Schönerer v avstrijski zbornici, predlog, ki je tvoril bistveni del „linškega programa“ avstrijskih Nemcev. Z enim samim cesarjevim podpisom je sedaj izpolnjena stara srčna želja avstrijskih Nemcev, želja, ki ni našla v avstrijski državni zbornici nobene milosti. Ne samo v Lvovu je zavladalo veselje, tudi mi se veselimo tega dogodka iz celega srca.“

Graški list „Montagszeitung“ piše: Cesar je, kakor nam kaže lastnoročno pismo na ministrskega predsednika, pripravljen dati gališki deželi pravico, da urejuje svoje dežele zadeve samostojno, v kolikor je to skladno z njeno pripadnostjo k skupni državi in njenim blagorom. S tem se izpolni stara želja nemškonalnih Avstrijcev, ki so itak že v linškem programu terjali posebno stališče Galicije.

Dunaška „Reichspost“ piše med drugim: „Dunila, ki ga je dobila Rusko-Poljska, je deležna tudi Galicija in sicer cela dežela, ne samo poljski del gališkega prebivalstva. Celemu gališkemu prebivalstvu, brez razlike narodnosti, se mora dati, kakor pravi cesarjevo lastnoročno pismo, „jamstvo za razvoj svojih narodnih in gospodarskih zadev.“ S tem cesarjevim lastnoročnim pismom je dobila vlada nalog, da najde primerno obliko in podlago za sporazum med

sodba v srce, ker so se hoteli fantiči poigravati in grešiti na račun ubogega možva.

Zvedeli pa niso nikoli, kdo jih je bil ovačil, — sicer res ne vem, če bi tudi meni ne bili kje podkurili na lovskih izprehodih.

Stavba našega novega bivališča je rasla od dne do dne po dolgoti, širini in višini. V dobrih 3 tednih je bila dogotovljena, blagoslovil sem jo in — zlezli smo v njo eden za drugim kot Noe v barko. Vsak gospod je imel svojo sobo s posteljo in mizo, vse okusno narejeno, spleteno in zbito iz brezovega lesa. Na sredini pa je bila prostorna obednica, kjer smo se shajali k jedi, igri in zabavi. Mišim smo pa tako zabili vse dodhode, da v novem stanju ni prav nobeden zahrepenel ne po mišji pasti — in ne po mačku.

Nekako rajsko veselega se je čutil v novem stanovanju vsak izmed nas, nekaj nam je šepetalo in vzbujalo v nas posestniško zavest, da smo mi gospodari tega stana. Kjerkoli sem bival za časa vojne, nikjer nisem užil tako mirnih in srečnih uric, kot v tej pusti grabi in v tem novo zgrajenem domovanju.

Posebno v dolgih zimskih večerih smo se zbirali v toplo zakurjeni obednici krog starega in blagega gospoda polkovnika kakor otroci krog očeta. Pred večerjo smo kvartali, po večerji pa nam je odpiral stari gospod bogato zalogo svojih spominov in nam je mično in zanimivo pripovedoval dogodljaje s svojega življenja. Poslušal sem ga rad, kot nekoč svojo rajno staro mater.

Iz te nikoli pozabne grabe sem se, prigovarjan od vseh tovariših, po mučnih 18 mesecih nepretrgane vojne službe podal na kratek dopust v domovino.

Zalibog po povratku nisem in menda ne bom nikoli več videl one globoke grabe in pred mišmi — varnega novega stanovanja.

obema gališkima narodoma (Poljaki in Rusini). Vse prebivalstvo Galicije naj bo deležno velikih svoboščin, ki jih je cesar podaril dežel. Od Poljakov, ki so prvi od vseh avstrijskih narodov — katere je slovenska vojska potisnila v vrtnice krvavih bojev — ki dobi za svoje usluge domovini politično žetev, je pričakovati, da se bodo osrednjima velesilama vedno hvaležno skazali. Celo Avstrija se veseli s srečnimi in črpa iz teh dogodkov zaupanje, da bo za vse narode, za celoto prišel veliki dan, ob katerem bodo brezprimerne žrtve, udanost in zvestoba, dobile svoje primerno plačilo.

„Grazer Volksblatt“ piše: „Da ostane pruski del Poljske pri Prusiji, je bilo že od začetka gotovo. Poljski voditelji so se že zgodaj s tem zadovoljili; rekli so, da smatra Prusija v svoji borbi proti lastnim Poljakom nekaj bolj prednjih čet proti vseslovanstvu. Sedaj, ko se je ustanovila obrambna država proti Rusiji, je ta skrb minila in bo povzročila, da bo Prusija svoje protipoljske izjemne postavke odpravila.“

Glede Galicije pa piše omenjeni list: „Glede samostojnosti Galicije smo mi vsi soudeleženi, ker nam ne more biti vse jedno, ali stanujejo Ukrajinci, kateri bodo v narodno mešani Avstriji imeli svoj narodni in kulturni razvoj zavarovan proti nasilnostim, ali če bo ostal naši državni tvorbi priklonjen nezadovoljen narod, ki lahko postane žrtev ruskih „osvoboditeljev.“ Ker se pri posebnem stališču, ki ga bo odslej zavzemala Galicija, gre za spremembo državnega osnovnega zakona, ki se mora skleniti v državnem zboru z dvetretjinsko večino, morajo imeti vse stranke priložnost, da pri rešitvi ukrajinskega (rusinskega) vprašanja v Galiciji sogovorijo eno besedo.“

Kaj pravijo Rusini?

Predsedstvo državnoborskega zastopstva Ukrajincev (to so gališki Malorusi) je izdalo naslednjo izjavo: Državnoborski zastopniki ukrajinskega naroda so soglasno sprejeli sledečo resolucijo: „Spričo iz izvirnega vira izhajajoči vesti o predstojeci novi uredbi državnopravnih razmer v Galiciji v smeri razširjenja deželne samouprave, oziroma ugotovitve posebnega stališča, se kronovine, se zavaruje ukrajinsko državnoborsko zastopstvo v imenu ukrajinskega naroda v Avstriji odločno proti vsaki spremembi v zgoraj imenovanem smislu, smatra isto za jako nevarno za ukrajinski narod in za skrajno škodljivo za avstrijsko monarhijo, se zatvarja najodločnejše proti temu, da bi se taka preuredba izvršila, ne da bi bil vprašan ukrajinski narod, oziroma njega krajevni zastopniki. Predsedstvu se naroča, naj nemudoma naznani vsem merodajnim mestom v monarhiji enotno stališče celokupnega ukrajinskega naroda.“

Dne 5. t. m. se je na Dunaju vršila skupna seja obeh ukrajinskih državnoborskih klubov iz Galicije, nacionalnih demokratov in radikalcev. Z ozirom na položaj sta oba predsednika obeh klubov odločila predsedništvu. Pod starostnim predsedstvom zborničnega podpredsednika Romančuka se je sklenilo, da se za torek, dne 7. t. m. brzojavno skliče vse rusinske poslance na Dunaj k seji, da kluba slovesno zavzameta svoje stališče.

Bodočnost Galicije.

List „Zeit“ piše o bodočnosti Galicije s poučenimi strani:

Vladar je sedaj ministrskemu predsedniku le naročil, naj stavi predloge, ki so primerni glede na ustanovitve kraljevine Poljske. Pred vsem naglašajo cesarjevo lastnoročno pismo, da ni misliti na izločitev Galicije iz Avstrije; preuredile se bodo gališke razmere v okviru Avstrije. V kolikor bo pripuščal ta okvir, se podeli deželni pravica, da si bo sama urejevala svoje gospodarske, kulturne in finančne zadeve. Okvir se bo, kakor pričakujejo, kmalu napravil, a precej časa bo seveda zahtevala praktična izpeljava. Ne more se zato še danes reči, kakšna bo nova gališka ustava. Najbrže bo dobil gališki deželni zbor pravico, da bo z delegacijo zastopan v državnem zboru; mogoče se bo ta smela pogajati z državnim zborom in glede na vprašanja, ki se tičejo vse avstrijske dežele. Gališki delegaciji se bo moralo tudi dovoliti mesto v delegacijah. Predno se bodo razmere preuredile, se morajo ustvariti nekateri neizogibni predpogoji: **pred vsem se morajo narodno zediniti Poljaki in Rusini**, na kar opozarja tudi uradni dostavek. Vlada se bo, kakor se govori, pričela v najkrajšem času pogajati z zastopniki obeh narodov o narodni spravi, ki se bo, kakor upajo, tudi dosegla. Kako se bo to uresničilo, je odvisno od razmer. Ne more se še reči, če se bodo nove razmere potrdile ali drugače izvedle. — Težavno bo rešiti finančni temelj avtonomne Galicije, ker je bila dežela že pred vojsko v gmotnem oziru zelo slaba in ker je vsled vojske veliko trpela. Bodočnost bo še le pokazala, kako bodo uredili ljudsko zastopstvo in vlado v Galiciji (namestnik s podobnimi pravicami, kakoršne ima hrvatski ban ali lastno ministrstvo).

„Neue Freie Presse“ sodi, da bo sklepal o postavah glede na samoupravo Galicije državni zbor, a ker gre za izpremembo državnih temeljnih postav, bosta morali sklepati poslanska in gosposka zbornica z dvetretjinsko večino.

Nase žrtve za domovino.

Jakobu Baumgartnerju v spomin. Od Sv. Marijete ob Pesnici se nam piše: Je-li res, ali je mogoče? Vpraševalo se je v soboto, dne 14. oktobra, po vseh hišah naše vasi, da je naš ljubljani in čislani g. župan Anton Baumgartner izgubil tudi drugega, obenem zadnjega sina — naš vse dragega mu Jakeca! Stareši sin je preminul že meseca avgusta 1914 po krvavi bitki pri Grodeku. Mlajši sin Jakob je bil vpoklican v sredini leta 1915 ter se bojeval ves čas na laški fronti. Vsak, kdor ga je poznal, moral ga je imeti rad; udanost in milina njegovega obraza, nežnost njegovega izgovora, ponžnost njegovega obnašanja mu je na prvi pogled prikupila le prijateljev. Imel je dve poti: domov in v cerkev. Bil je doma pravi steber domačega gospodarstva, a med ljudmi pa pravi zgled poščenega, krščanskega, slovenskega mladeniča. Kaj rad je prebiral vsakovrstne poučne knjige, iz katerih si je prilastil že lep in gladek pisni jezik. Imam še dokaj njegovih vrstic, ki mi jih je pisal iz bojišča v Trst in k Šmarjeti. Posebno lepe so te-le njegove vrstice, ki mi jih je pisal ob naši tirolski ofenzivi: „V duhu Radeckijevem prodiramo fantje slovenski, da masčujemo in ukrotimo polentarija, našega najgnusnejšega sovražnika in najožrešnejšega tlačitelja lepih južnih slovenskih krajin.“ To so gotovo besede, iz katerih misli slišimo utripanje njegovega domoljubnega srca in iz katerih spretno sestave spoznamo v njem pridnega čitatelja slovenskih knjig in spisov. Preveč bi bilo, na tem mestu ga docela označiti; hočem se nanj še spomniti pozneje enkrat v tem listu. Za sedaj bodi izrečeno vsej družini padlega junaka najodkritosrčnejše sožalje; tugo in žalost z vsemi prizadetimi pa deli v isti meri očetu-županu udana občina Šmarjeta in nje širna okolica. Res, mnogo ste darovali, g. župan, z Vašim ljubljanim Jakecem, darovali ste Vaš najdražji zaklad, a darovali ste ga Bogu za domovino, kar Vam naj bo tolažba na Vaše utrjene stare dni. Jakecu v daljni, tuji grudi pa:

Gospod, daruj mu mir,
Naj večna luč mu sveti,
Za dom moral si umreti,
A mir začneš — živeti!
Oh, kdaj pa — nam bo mir?

M. V.

Iz Sesterž pri Ptujski gori se nam piše: Z bojišča smo dobili sledečo žalostno vest: „Naznanim Vam, da je infanterist: pešpolka Janez Medved dne 12. julija padel za domovino pri gori M. Rasta in je bil ondi dne 12. julija pokopan. Moje sožalje! Rezman, vojni kurat.“ — O Medvedovi smrti je še poročal četovodja Jožef Tovornik očetu Valentinu Medved dne 12. julija sledeče: „Ker dohajajo še vedno dopisnice na Vašega sina, Vam sporočim, da je Janez padel zadet od granate dne 12. julija. Ne žalujte preveč, dragi starši! On je rešen zemeljskega gorja; njegova duša pa, tako smemo upati, uživa rajsko veselje. Bog Vas tolaži!“

Se le sedaj je došlo uradno poročilo, da je v bitki pri Grodeku leta 1914 padel Jožef Kraner, sin posestnika v St. Ilju v Slov. gor.

Iz Lučev Gornji Savinjski dolini se nam piše: Žalostno vest so nam zvonovi zopet naznanili dne 22. oktobra, da je Janez Ložekar padel na južnem bojišču meseca avgusta. Bil je še le 22 let star, samski fant. Služil je pri pešpolku št. 6. stotniji. Dal je svoje življenje za cesarja in domovino. Rajni je bil zelo priden in marljiv mladenič. Vse ga je rado imelo. Rad je prebiral „Slovenskega Gospodarja“, če mu je le količkaj čas dopuščal. Upamo, da ga je tudi Bog rad imel, ker ga je že v nežni mladosti k sebi poklical. Janez bi imel kmalu že veleposessivo nastopiti, ker mu je oče že pred leti umrl. Dragi Janez! Počivaj v tuji zemlji mirno, dokler Te ne bo trobente glas zopet zbudil. Padli zapuščajo žalostno mater-vdovo in tri nedorastle sestrice. Tolažite se s tem, da Vas bo Bog združil enkrat tam nad zvezdami, v svetih nebesih, kjer ne bo vojske, ne bridkosti in ne žalosti, marveč večno veselje. Tam bomo neprestano prepevali veselo Alelujo!

Iz Ljubecne pri Celju poročajo: Došla nam je žalostna vest, da je desentnik: pešpolka F. Lampreht dne 13. oktobra v bolnišnici po dolgi in mučni bolezni mirno v Gospodu zaspal. Njegovo telo počiva v Inomostu. Rajni Ferdinand je bil že od začetka hudo ranjen, a je ozdravel in bil na raznih bojišjih, kjer si je nakopal hudo bolezen, kateri je podlegel.

Iz bojnega polja nam poroča Ivan Tržan: Dne 12. oktobra je padel od mine zadet vrl fant poštenih staršev Nareks Anton iz Galicije pri Celju, in z njim še pet drugih. Raztrgalo jih je popolnoma. Kdor je že bil na tem bojišču, ve, kaj mina naredi, ako v polno zadene. Res nagla in žalostna smrt!

Iz Dobrove pri Brežicah nam poročajo: Zopet nam je naznanjeno, da so padli mladi vojaki: brata Janez Katič, umrl v ... dne 16. septembra, Jožef Katič, padel dne 14. septembra na ... in Jožef Cvetkovič, padel dne 16. oktobra t. l. Tem junakom so domači zvonovi še pred svojimi odhodom zapeli mrtvaško pesem.

Slovenski črnovojniki nam pišejo iz ... Pred enim mesecem nam je sovražna granata ubila našega ljubega dobrega poveljnika praporščaka Ja-

neza Tilgner; zraven njega pa še tudi vsem priljubljenega mladeniča Jakoba Rom. doma iz St. or pri Celju. Polentar se nam je že večkrat približal, a krogle iz naših pušk mu ne dišijo dobro. Vsem dekletom, fantom in staršem srčne pozdrave od fantov našega oddelka! Janez Tomažič, desentnik iz Tinj na Pohorju, Andrej Goršek iz Drešnje vasi pri Celju, Jakob Gorjup od St. Lenarta v Slov. gor., Jožef Sumandel od St. Jurija v Slov. gor. in Janez Rus iz Maribora.

Zadet od sovražne krogle je padel, ko je stal na straži na ... dne 22. oktobra Jakob Bratuša iz Lhove, župnija Sv. Benedikt v Slov. gor. Ljubi Bog tolaži zapuščene domače!

Italijansko bojišče.

Po veliki artilerijski predpripravi od 25. do 31. oktobra so Lahi dne 1. novembra z ogromno silo začeli z deveto ofenzivo na celi črti od Gorice do morja. Četrtilijona mož in čez tisoč topov je bruhalo ogenj na naše postojanke. Naši so bili v ogromni manjšini. A danes lahko rečemo, da smo ostali zmagovalci. Italijan je ponehal z ofenzivo, ker je imel preogromne žrtve in ker je uvidel, da naše fronte ne more predreti. Na severnem delu bojišča, t. j. v Vipavski dolini, sploh ni mogel Lah nikamor naprej, na Krasu pa je pridobil samo vas Lokvico in hrib Pečinko. Naval na Jamljane (dalje proti jugu) pa je bil popolnoma brezuspešen.

Nekatera poročila iz bojišča naglašajo, da so Lahi v deveti ofenzivi na Primorskem izgubili zopet blizu 100.000 mož padlih, ranjenih in vjetih.

Bitka na praznik Vseh svetnikov.

Ko je širni svet obhajal dne 1. novembra praznik Vseh svetnikov in so ljudje na grobovih počasi čali spomin umrlih in padlih junakov, je divjala na Goriškem silno krvava bitka. Ta dan je Italijan z armado 250.000 mož pričel z deveto ofenzivo. Italijani so napadali na Krasu in v Vipavski dolini po koreniti artilerijski pripravi, kjer je grmelo kakor na sodni dan. Mislili so, da bodo sedaj igraje šli naprej proti Trstu in Ljubljani. Toda našeteli so na naše junake. V prvi vrsti so zopet, kakor v osmi laški ofenzivi, naši slovenski fantje, ponos našega naroda, zastavili sovražniku pot in ga z velikanskimi izgubami vrgli nazaj.

Italijani so navalili v Vipavski dolini pred vsem na postojanke vzhodno od Vrtojbe, na Sv. Marka in na Kemperlišče, t. j. jugovzhodno od Gorice. Dalje so napadli v množicah, močnih osem divizij, na severnem kraškem grebenu pri Lokvici. Povsod smo jih vrgli s protinapadom nazaj, samo Lokvica je ostala v laških rokah. Besno so napadali Italijani takozvani ključ do Trsta, višino Grmado pri Medjivasi in pa greben nad Jamljami pri Selu. To je najvažnejša naša postojanka na Krasu. In ta je ostala trdno v naših rokah.

Na tisoče nepokopanih italijanskih mrličev je pokrivalo na predvečer Vernih duš bojno polje v Vipavski dolini in na Krasu.

Grozote drugega dne.

Tudi drugi dan (2. nov.) bitke na Goriškem je bil strašen. Italijani so nadaljevali svoje napade kakor prvi dan v velikih gostih trumah in kar imajo topov, vse je delovalo in bilo po naših postojankah, od morja do Kromberga. Uradno poročilo označa za Vipavsko dolino vso ravnino od Mirenskega grada do Kromberga z malimi višinami vred. Gozd Panovec, ki se razteza med Rožno dolino in Krombergom, višina pri Soberju med Šempetrom in Vrtojbo in višine vzhodno Vrtojbe, ves ta prostor so Italijani besno obdelovali. Že prvi dan so hoteli na vsak način si tod izsiliti pot proti Prvačini, a bili so odbiti. In ravno tako se jim je godilo drugi dan ogromne bitke. Kakor v ravnini za Gorico, tako tudi na Kraški visoki planoti je bil ustavljen italijanski ogromen sunek ob cesti v Kostanjevico in sicer z največjimi izgubami za sovražnika. Na južnem delu Kraške planote tudi niso vseveteli Italijanom uspehi, tudi tam so bili odbiti. Torej na vseh treh delih bojišča je končal tudi drugi dan velikanske bitke ugodno za naše orožje.

Italijani zasedli višino Pečinka.

Vzhodno od Lokvice stoji višina Pečinka, za katero se je dne 2. nov. vršila tako krvava bitka, da ista nima primere v sedanjih svetovni vojni. Laški 11. armadni zbor se je navalil najprvo, kakor pravi italijansko uradno poročilo, na Veliki Hrib, ki leži med Lokvico in Pečinko. Ko se je ta zavzel, so se še polastili tekom popoldneva Lahi tudi Pečinke in so prodrli še 1 km dalje čez naše postojanke.

Bateriji mrtvih.

V bitki dne 2. novembra sta v prostoru med Lokvico in Kostanjevico dve naši bateriji (6 topov), vstrajali do zadnjega in sta pošiljali nebroj smrtonosnih krogelj v sovražne vrste. Na stotine in stotine Lahov ste ti dve bateriji pokosili. Zadržale ste ogromni naval mnogo tisoč mož. Ko je padel zadnji topničar in so bili tudi vsi konji ubiti, so se Italijani polastili obeh baterij. Spomin na „bateriji mrtvih“ pa bo živel na veke.

Italijani so se naveličali napadati.

Tretji dan, dne 3. novembra, dopoldne ni bilo večjih bojov. Lah je moral radi preobilih izgub svojo bojno črto izpopolniti z novimi rezervami. Popoldne je napadalno delovanje Italijanov zopet naraslo. A naši so v Vipavski dolini, kakor tudi na Krašu vse navale odbili.

Dne 3. novembra pa so namerili Lah svoj glavni sunek proti kraju Jamljane (južno od Lokvice). A vsa italijanska sila je bila zaman, naši se niso dali upogniti.

Naslednje dni je italijansko napajanje skoraj popolnoma ponehalo. Lah so menda sami uvideli, da ne morejo predreti naše bojne črte.

Iz postojanke naše baterije ob Soči.

Kolikokrat so bili v tej vojni za nas hudi časi in koliko težkih ur smo srečno prebili! Neštetokrat smo že s svojimi topovi razškrpili Lahe na vse strani. Znana nam je že vsaka dolinica ob Soči, koder smo se hrabro borili za domovino. Najbolj nam bo pa ostala v spominu postojanka blizu Lahov v neki dolini, kjer smo se v treh dolgih mesecih udeležili mnogo hudih bojov. Imeli smo obilo posla z Italijani ponoči in podnevi. Vsak dan nam je poslal sovražnik po sto granat in šrapnelov različnega kalibra. Zelezo in kamenje je stresal mraz, čeravno je bila huda vročina. Kljub temu smo bili dolgo brez vse škode in smo že mislili, da se nam ne more nič hudega prigoditi. Nekega jutra pa pride povelje: „Ustaviti ogenj! Takoj v kritja!“ Komaj smo se pa splazili od topa, že prileti granata, udari v top in ga razbije. Le par minut bi se bili zakasnili ob topu, pa bi bilo po nas. Veseli smo bili, da smo srečno odnesli pete. Lah so začeli nato s tako besnostjo delovati, da nam ondi ni bilo več ostati. Slo se je le za to, da spravimo topove na varno. Trudili smo se, kakor smo vedeli in znali, da se rešimo iz te razkopane doline, nad katero so izlivali Lah poseben srd. Čez nekaj ur smo že pobrali šila in kopita in smo zdravi odrinili na drug kraj, kjer sedaj zopet navijamo Lahom ušesa. V zaledju lahko mirno spite, ker mi stojimo čvrsto na straži.

Sedaj pa Vam pošiljamo srčne in ljubeznive pozdrave od naše baterije. Četovodja Franc Perko, Negova; predmojster Franc Ferline, Domžale; predmojster Jožef Dolinar, Skofjaloka; Janez Belšak iz Sv. Barbare v Halozah in Anton Dernule iz Dobrega polja, topničarji.

Grobove padlih smo zalšali.

(Izvirni dopis z laškega bojišča dne 31. oktobra.)

Po daljšem času slabega, deževnega in snežnega vremena se nam je vendar danes zopet prikazalo ljubo sonce in nas ogreva s svojo prijetno toploto. Kakor nalašč ravno na današnji dan, na dan pred Vsemi svetimi, imamo lepo vreme, da lahko po naši možnosti okrasimo in ovenčamo tudi mi grobove svojih padlih tovarišev. Prav blizu našega kritja se nahaja par grobov, na katere pletemo vence iz smrekovih vejic in vmes vpletamo cvetke, kakoršne tukaj po naših planinah rastejo. Pri tem opravilu pa smo v duhu z Vami, draga slovenska dekleta v domovini, ki gotovo tudi napravljate vence na grobove dragih ranjkih. Gotovo bi marsikatera izmed Vas še močno želela napraviti vence na kakšen grob, ki ga pa ne more najti in sploh ne more do njega. Ena ali druga ima morebiti dragega brata ali sorodnika pokopanega daleč kje v tujini, tam na bojišču. Ali ker ne morete Ve sem in ne mi tja, zato pa smo mi okrasili grobove padlih junakov. Za padle brate-junake pa boste lahko tudi doma opravljale molitve in pobožnosti, kakor smo jih opravljali nekdanj skupno na Vseh svetih in vernih duš dan. Močno želimo tudi mi, da bi bili z Vami na grobeh doma. Ali mi moramo stati tukaj na braniku naše ljube slovenske domovine, od koder Vas prisrčno pozdravljamo, kakor tudi vse znanke in prijatelje v domovini ter čitatelje našega „Slovenskega Gospodarja.“ Martin Mlakar, podlovec, St. Jurij ob juž. žel.; patrolni vodja Martin Grile, Rajhenburg; lovci: Jožef Goričar, Smartno na Paki; Mihael Belej, St. Jurij ob juž. žel.; Al. Krajnc, Smarje pri Jelšah; Fišer Franc, Stoprce; Bruman Franc, Staritrč pri Slovenjgradcu; Mihael Brinovec, Vranksko; Anton Klančnik, Letuš; Matevž Pintar, Makole; Simon Habjanič, Sv. Vid pri Ptuj; vsi od lovškega bataljona št. 20.

Rumunsko bojišče.

Na sedmograškem bojišču se vrše boji z menajajočo bojno srečo. Že zadnjič smo poročali, da postaja rumunski odpor vedno močnejši. Rumuni so južno in južnovzhodno od Brašvega, ob Vulkanskem prelazu in na severu blizu bukovinske meje potisnili naše nekoliko nazaj. Naše čete pa pridobivajo ozemlja pri prelazih Predeal in Črvena veža (Rdeči stolp) ter polagoma prodirajo proti Sinaji in Kampolungu. Dne 6. novembra smo pri Črveni veži (južno od Sibinja) obkolili in vjeli 1000 Rumunov.

Južnozahodno od Ruščuka ob Donavi so se naši polastili rumunskega otoka Dinu, sovražno posadko vjeli in uplenili 2 topova. Nekatere vesti pravijo, da so naši na tem prostoru popolnoma prekorčili Donavo. Uradno pa še te vesti niso potrjene.

V Dobruči nič novega.

Rusko bojišče.

Na ruskem bojišču nič posebno važnega. V kotu blizu bukovinske meje so zadnje dni Rusi potisnili naše nekoliko nazaj in sicer ob reki Bistrica na Sedmograškem in vzhodno od Kirlibabe. Ob Nara-jovki smo zavzeli zopet eno višino na vzhodnem bregu reke. V Voliniji manjši boji. Na severu pri Dvinskem in ob Naroškem jezeru delovanje ruske artilerije.

Macedonsko bojišče.

Na macedonski fronti živahni artilerijski boji od jezera Prespa do Egejskega morja. Iz bolgarskega uradnega poročila z dne 3. novembra je posneti, da so se Srbi južno-vzhodno od Bitolja pomaknili že v toliko naprej, da njih težka artilerija že obstreljuje bolgarske postojanke v ravnini pred Bitoljem. — Venizelos je baje že poslal 30.000 upornih grških vojakov na fronto pred Bitolj.

Po padcu verdunske predutrdbe Douaumont, o čemur smo že zadnjič poročali, so se Francozi z vso silo navalili na drugo važno verdunsko predutrdbo Vaux, na katero so namerili 160 težkih oblegovalnih topov. V noči od 1. na 2. novembra so Nemci to verdunsko predutrdbo prostovoljno izpraznili in ko so se Francozi dne 2. novembra navalili na utrdbo s 5 divizijami, so bili nemalo iznenadeni, ko so našli v razvalino spremenjeno utrdbo — prazno. V Parizu se bo vršilo v bližnjih dneh veliko vojno posvetovanje četverosporazumovih generalnih štabov, katere-mu pripisujejo posebno veliko važnosti.

Turška bojišča.

Slovenski topničarji v Mali Aziji.

Ako beremo pisma, ki jih pišejo slovenski mladeniči in moške iz bojišč, vidimo, da se nahajajo naši slovenski junaki na vseh evropskih bojiščih in celo na bojišču v — Aziji, kar priča naslednje pismo, ki smo ga prejeli preko Carigrada dne 2. novembra. Oddano je bilo v Mali Aziji dne 4. oktobra, torej je potrebovalo v Maribor cele 4 tedne. Pismo se glasi:

Spomini smo nam ušli v našo krasno Slovenijo. Usoda nas je zanesla z našimi topovi na maloazijske vrhove, ki stojijo ponosno ob morski gladini. Na njihovih sivih skalah pa stojimo slovenski topničarji v dobrem prijateljstvu z našimi orožnimi turškimi brati, da branimo dardanelske vrhove pred sovražnikom. Mnoga težka ura je za nami, mnoga pa še pred nami, toda mi zremo mirno naprej. In če se nam tudi ves svet protivi, nam pogum ne upade. A tudi veselja ne manjka pri nas; posebno živahno je tedaj, kadar prirajža krepčilna kapljica k nam. Takrat doni preko skal in morje ona lepa slovenska pesem: „Rož'ce je na vrtu piela...“ in še tudi marsikatera druga, saj jih imamo dovolj na izbiro.

Končno obilo prisrčnih pozdravov od vseh slovenskih topničarjev motorne baterije v Mali Aziji: Artilerijski mojster Petrič iz Vipave; desetnika: J. König iz Kočevja in Mihelič Anton iz Pule; predstrelci: Hrastnik Jurče, Celje; Paher Jožef, Idrija; Sever Ivan, Budanje pri Vipavi; Jakomin Jož. Mudžija pri Trstu; topničarji, doma na Stajerskem: Babič Avgust, Hrastnik; Bratina Martin, Krapje p.

Ljutomeru; Detiček Franc, Mestinje pri Celju; Filipič Martin, Vogričevci pri Ljutomeru; Furman J., Sv. Jernej; Jelen Alojzij, Lokavec pri Sv. Križu; Jelen Alojzij, Noršinci pri Ljutomeru; Jeza Jožef, Ptujška gora; Kovačič Ivan (rokoborbec), Celje; A. Kunej, Zelezno pri Podsredi; Mlinarič Franc, Sv. Jurij ob Ščavnici; Ošina Stefan, Laporje; Pee Mihael, Sv. Lorenc pri Mariboru; Peklar Peter, Sv. Jodert pri Laškem; Plevanč Franc, Sv. Ilj pri Mariboru; Ramšak Anton, Šostanj; Skuhala Franc, Ključarovi; Štefancioza Viktor, Sv. Florijan p. Rogateu; Stormah Franc, Šostanj; Stuhec Alojzij, Logarovi; Vodopivec Franc, Celje; topničarji, doma na Kranjskem: Krapeš Jožef, Ljubljana; Majer A., Spodnja Šiška; Mavrovič Jožef, Metlika; Rode Fr., Stara Vrhnika pri Ljubljani; topničarji, doma na Primorskem: Behar Anton, Sežana; Gerbič Tomaž, Bajštica pri Gorici; topničarja, doma v Istri: Ivan Cefin in Jožef Zadnik.

Volitve v Ameriki.

V torek, dne 7. novembra, so se v Združenih državah Severne Amerike vršile volitve volilnih mož, ki bodo meseca januarja 1917 volili predsednika severoameriške ljudovlade. Izid še nam ni znan. Kot kandidata si stojita nasproti dosedanji predsednik Wilson in sodnik Hughes. O Wilsonu je znano, da je velik prijatelj četverosporazuma, o Hughesu pa krožijo nasprotujoče si vesti. Eni pravijo, da je prijatelj Nemčije, drugi pa to zopet zanikajo. Novi predsednik prevzame vlado dne 4. marca 1917.

Tedenske novice.

Duhovniška vest. Župnija Ponikva ob juž. žel. je podeljena č. g. Antonu Kociper, župniku pri Spodnji Sv. Kungoti. Inštalacija bo dne 30. novembra na Ponikvi.

Konstitucionalna monarhija bo postalo poljsko kraljestvo. Beseda konstitucija pomeni toliko kakor: sestava, naredba, odredba, potem ustava, ustavno pismo. Konstitucionalna monarhija je torej monarhija s tako ustavo, da vladar (monarh) deli svojo vladarsko moč z zastopniki ljudstva, po domače rečeno država, v kateri imajo državni zbor. Države brez parlamenta so absolutistične.

Cesarjevo darilo slovenskemu očetu. Centrih Franc, posestnik v Dobrini pri Žusmu, ima šest sinov pri vojaki. Cesar Franc Jožef mu je za to daroval 200 K.

Prazniki leta 1917. V prihodnjem letu bomo imeli dva praznika ob Novem letu, ker pade Novo leto na ponedeljek in dva praznika v prvem tednu, ker pade praznik Sv. Treh kraljev na soboto. Po dva praznika bomo imeli o Veliki noči (8. in 9. aprila), o Binkošti (27. in 28. majnika); nadalje 8. in 9. septembra, 8. in 9. decembra in končno dva praznika o Božiču. V letu 1917 bomo imeli z nedeljami vred z vsem 67 praznikov. Pustni čas bo trajal 46 dni, zadnji pustni dan bo dne 20. febr.

150letnica rojstva maršala Radeckega. V četrtek, dne 2. novembra je preteklo 150 let, odkar se je narodil na gradu Radec na Češkem Josip Vaclav grof Radecki, najslavnejši avstrijski vojskovodja in sploh eden najslavnejših vojskovodij vseh vekov in vseh narodov. Malo je slavnih vojsko-

vodij, o katerih se sme reči, da jim je bila vojna všeča naklonjena od mladeniške vojaške dobe notri do hladnega groba, kakor to velja o pokojnem velikem maršalu, ki je umrl naravne smrti v visoki starosti 91 let — nepremagan od nobene sovražne armade. Ko je zatislila velika cesarica Marija Terezija svoje oči, je bil Radecki gojenec na vojaškem učiteljsku. Služil je cesarje Jožefa II., Leopolda, Franca, Ferdinanda in sedanjega cesarja Franca Jožefa. Kot mlad častnik si je pridobil v turški vojski prve latorike, se udeležil vseh bojev italijanske in francoske revolucije, cele vrste Napoleonovih vojsk notri do bitke narodov pri Lipskem ter notri do leta 1849 vseh bojev na Italijanskem, ko je tega leta kot 82letni starček užugal Lahe pri Kustoci in Novari. Maršal Radecki ni od nežne mladosti notri do groba nikoli skrival svojega katoliško slovanskega mišljenja. Bil je rodom Čeh. Z rožnim vencem v roki je vodil čete v boj po sigurno zmago. Duh pa, katerega je zanesel »oče Radecki«, kakor so ga nazivali vojaki, pred dobrimi 60 leti v našo armado, jo preveva še tudi danes in jo stori nepremagljivo tudi v sedanjih borbi z verolomnim Lahom ob sinji Adriji.

Major Turudija — vjet. Sloviti poveljnik južnih hrvatsko-dalmatinskih levov ob Soči, major Turudija, je, kakor se poroča iz Ljubljane, ranjen v laškem vjetništvu.

Ljubezen do bližnjega — razpuščena. Uradna „Wiener Zeitung“ z dne 19. oktobra prinaša: Zadruga „Ljubezen do bližnjega“ se je razdružila, ker ji manjka članov.

Proti državnemu zboru. „Mitteilungen des deutschnationalen Vereines für Österreich“ (Poročila nemško-nacionalnega društva za Avstrijo) pišejo: „Mi smo nasprotniki sklicanja samo tega parlamenta in ker imamo gotovost, da pride po vojni vsled posebnega stališča Galicije drugačen parlament, v katerem bomo mi Nemci imeli večino, zato se hočemo izogniti vsemu, kar bi znalo zakasnit ali preprečiti doseženje tega cilja.“

Za invalide. Notranje ministrstvo je ustanovilo posredovalnico za delo in službe za invalide kmetijskega stanu. Invalidi, ki bi lahko opravljali službo oskrbnika, šafarja, predelavca ali kaj sličnega, se naj obrnejo do posredovalnice za kmetijske invalide pri ministrstvu notranjih zadev na Dunaju ali pa na posredovalnico za invalide pri cesarski namestniji v Gradcu.

Odlikovan sanitetni vojak. Jožef Kröpl, doma iz St. Janža na Dravskem polju, nam piše: Železni zaslužni križec na traku hrabrostne kolajne je dobil sanitetni fletnik Jožef Vučina, doma od Sv. Andreja v Slov. gor. Zdravi smo še vsi, čeravno nas polentar večkrat obiskuje z granatami. Tudi naše delo je večkrat precej težavno, a ga kljub temu z veseljem izpolnjujemo. Mnogo pozdravov pošiljamo vsem Slovincem in Slovenkam iz daljave sanitetni vojak: desettin Jožef Vučina, Anton Klemenčič, Jožef Kröpl, Anton Laubič, Jakoba Apat, Anton Perpar, Anton Zgajnar, Ivan Virc, Ivan Zakrajšek, Fran Simčič, Janez Strajnar in drugi. Na veselo svidenje!

Ni je roke . . . Slovenci vojaki nam pišejo: „Blagor mu, ki se spočije, v hladni zemlji v Bogu spi!“ Te pesmi smo se spomnili mi vojaki, ko smo kincali grobove naših padlih vojnih tovarišev, ki so dali svoje drago življenje za domovino in spijo tukaj večno spanje na tujih tleh. Ni skrbne roke domačih, ki bi jim položili venec na gomilo in prižgali lučke. Isto smo mi vojaki po svoji zmognosti storili. Le mirno in sladko spite v črni zemlji, saj nad zvezdami vidli se bomo enkrat vsi. Mnogobrojne pozdrave vsem domačim, znancem in prijateljem pošilja slovenski fantje od težke poljske havbice št. 22: Franc Lajh od Male Nedelje, Janez Ulbin iz Dogaš pri Mariboru, Janez Krajnc od Sv. Jurja ob Ščavnici, Franc Jevnišek od Sp. Doliča pri Celju in A. Donik iz Lipnice.

Mrtvi se oglašajo. Dne 28. oktobra je prišla dopisnica iz ruskega vjetništva, katero je pisal Ivan Klobasa, posestnik v Negovskem Vrhju. Zadnje karto je pisal meseca avgusta 1914 in potem ni bilo ne duha ne sluha o njem. — Zopet se je oglašil eden, kateri je že bil dolgo časa k mrtvim prištet, namreč Janez Pliberšek, doma na Prihovi pri Konjicah. Zadnjikrat je pisal dne 1. septembra 1914. Celi dve leti ni bilo slišati od njega nič drugega, kakor da so ga vsi njegovi tovariši imeli za rajnega. Dne 17. oktobra t. l. pa so dobili sorodniki od njega dopisnico, v kateri piše, da je še popolnoma zdrav in se nahaja v ruskem vjetništvu. Za njegove tovariše bi ne moglo biti večjega veselja na svetu, kakor ta vesela novica. — Iz ruskega vjetništva je po dveletnem molčanju pisal Karl Lešnik svoji materi Antoniji Lešnik na Pobrežju pri Mariboru. Piše, da je zdrav in se nahaja v Lovozoj Pavlovski v Ekatarinski guberniji.

Črnogorski kralj. ki živi sedaj v francoskem mestu Bordo, dohaja od četverporazuma letnih do-

hodkov 400 000 frankov. Nemški listi trde, da je storil korake, da bi se mu dohodki zvišali.

Minister za penzije. Vsled vojne mora seveda tudi Angleška skrbeti za rodbine vojakov, za vdove in sirote ter za invalide. Da bi ne bilo zamud, je sedaj za te penzije ustanovljeno posebno ministrstvo in da bi mali in revni ljudje ne bili kako zapostavljeni, je imenovan za ministra poslanec delavske stranke, Henderson.

Klaverjev koledar 1917. pravi misijonski koledar v prospeh rešitve duš ubogih zamorcev in oprostene sužnjev, katerega je Družba sv. Petra Klaverja izdala letos tudi v slovenskem jeziku, je pravkar izšel. Je zelo priporočljiv vsled svojih lepih in poučnih povestic in slik iz življenja zamorskih kristjanov v Afriki. Tudi vrli vojaki in ljuba domovina najdejo v njem primerne in koristne berila. En izvod stane s poštnino 36 v, 10 izvodov poštine prosto. Naroča se pri zgoraj imenovani družbi Ljubljana, Pred škofijo 8.

Angel varuh. Med postajama St. Ilj in Spielfeld se je dne 3. t. m. zgodil sledeč slučaj: Neka mariborska rodbina se je peljala z opoldanskim vlakom iz Gradca v Maribor. Osemletni sinček Maks se je naslonil na vrata železniškega vozu, ki so bila samo priprta in je padel na progo. Starši so v St. Ilju izstopili, misleč iti iskat ubitega Maksa. Ko nekaj časa korakajo ob progi, jim pride Maks nasproti. Razun male praske se mu ni nič žalega zgodilo. Angel varuh ga je čuval.

Gospodarske novice.

Rekviriranje živine. Iz ljutomerskega okraja se nam piše: Tu je dosti posestnikov, ki ponujajo govejo živino, pa je ne morejo prodati. Iz drugih krajev pa slišimo pritožbe, da se nekaterim jemlje živina, katero bi radi doma obdržali. Veliko posestnikov si tukaj čez leto redi več živine, kakor je more čez zimo preživeti. Tudi se v tem okraju v prvi vrsti obrača skrb na konjerejo. Čez leto dobivajo konji in goveja živina dobro svežo krmo, pozimi se z govejo živino bolj po mačehino ravna in postane medla. — Naj bi vendar oblasti ukrenile tako, da bi se vzela sedaj le živina od onih, ki jo ponujajo, iz okrajev, ki pa živino le težko oddajo, pa manj. Če se bo tako uredilo, marsikateremu po drugih okrajih ne bo treba po silam jemati živine.

Kako je z mlekom? Iz mariborske okolice se nam piše: Jaz pošiljam vsak dan več litrov mleka 2 stalnima odjemalcema v Maribor. Nekateri ljudje govorijo, da odslej ne bom več smel mleka sam prodajati, ampak ga bom moral oddati po občini okrajnemu glavarstvu. Drugi pa zopet pravijo, da se sme mleko prosto prodajati. Kaj je torej z mlekom? Odgovor: Mleko ni pod zasego in ga smete prejkotslej prodajati kamor ga hočete. Okrajno glavarstvo bode ustanovilo zbiralnico samo odvisnega mleka za mesto Maribor.

Karte za mlin. Vprašajo nas: Po domačem občinskem uradu sem že pred 14 dnevi odposlal na okrajno glavarstvo karto za mlin, da bi mogel trohico ostalega zrnja zapeljati v mlin, ki mi ga je določila oblast. A do danes še nisem dobil dovoljenja, da smem dati žito v mlin. Doma nimamo ne trohe moke. Kam se naj pritožim? — Odgovor: Pritožite se naravnost na cesarsko namestnijo v Gradcu. V pritožbi navedite, kako dolgo že čakate na karto. Povejte, da ne morete pravilno in pravočasno opraviti vsega nujnega jesenskega dela, ne morete najeti dni-narjev itd., ker nimate moke pri hiši.

Z enim strelom zadel štiri jerebice. Lovca Kolbič je na lovu v St. Vidu blizu Spielfelda z enim samim strelom zadel 4 jerebice.

Bolje živ brusač kot mrtev sodnik. Vdova sodnega svetnika nagovori nekdanjo kuharico: „Slišala sem, da si se omožila, Nežika. Kdo pa je tvoj soprog?“ — Kuharica: „Moj mož je brusač.“ — „No, to pa ni veliko.“ — Kuharica: „Jaz pa mislim, da je živ in zdrav brusač še vedno boljši kakor pa mrtev sodnik.“

Davek na mačke. Mesto Draždane na Saksonskem je uvedlo davek na mačke. Od vsakega mačka bo treba plačati na leto 10 mark davka. V Draždanih je prebivalstvo jako premožno, med ženskimi svetom pa je ljubezen do mačk nekam izredno razvita in sme torej občina upati na precejšen dohodek.

Plinarna zletela v zrak. Dne 4. t. m. popoldne se je vnel plin v mestni plinarni v mestu Desau na Nemškem in cela plinarna je zletela v zrak. Pok je bil tako močan, da je v mestu popokalo čez 100 šip. Nesreča ni zahtevala nobenih človeških žrtev, samo dve osebi sta bili lahko poškodovani. Mesto Desau je brez razsvetljave.

Ameriško narodno premoženje se pomnožilo za 200 milijard dolarjev. Za časa vojske se je narodno premoženje Združenih držav Severne Amerike pomnožilo za 200 milijard dolarjev (1 dolar približno 5 K avstrijske veljave). Hranilne vloge so se v Sev. Ameriki zvišale za 35 milijard dolarjev. Banke so svoje zlate zakladnice pomnožile za 3½ milijarde dolarjev.

Semenska detelja se naj letos bolj skrbno omlati in spravi kot druga leta. Ponokod sejejo tudi pieve semenske detelje, ki še vsebujejo mnogo čvrstega semena. Drugo leto pa skrbimo, da bo imel vsak dovolj lastnega semena vseh vrst detelje.

Hmelj. Tudi v pretekli dobi je bilo na hmeljskem trgu v Žatecu zelo živahno popraševanje po tujem hmelju. Cene za tuj hmelj so vnovič poskočile za 10 K in so se gibale med 120 in 135 K za 50 kg. Le nekaj malo tujega, zlasti savinjskega hmelja se je dosedaj spravilo na hmeljski trg v Žatec, iz česar se sklepa, da so hmeljski prekupeci pokupili večinoma vse hmeljske zaloge v Savinjski dolini, jih zdaj držijo in jih bodo poprodali, ko bo cena za hmelj prav visoka. Naši hmeljarji imajo izgubo, spekulant pa masne dobičke.

Cene za les. Iz Dunaja se poroča, da so avstrijske velike lesne trgovine sklenile sledeče cene za les in sicer za kubični meter: Hlodi (plohi) mehke les 40—50 K, trd les 80—100 K, deske 95—106, na Češkem celo 123—200 K. Hrastove debele deske 240 K, tanjše 265 K. Cene za otesani ali oglati žagani mehki les 60—80 K, trdi 230 K. V Galiciji mehki les 87—107 K, za moravski otesani les 130 do 200 K. Na Štajerskem se plačuje za hlode (plohe, stavbni mehki les) 35—50 K za kubični meter, za hlode trde pa 50—80 K. Mehke deske 85—100 K, oglati ali otesani les 70—100 K, deske trde 100—200 K.

Lesne cene v Nemčiji. Lesne cene so v Nemčiji mnogo višje, kakor pri nas v Avstriji in tudi popraševanje po stavbnem lesu, zlasti po deskah, je mnogo živahnejše kakor pri nas. Cene so bile trdne in so znašale na lesnem trgu v Kelmorajnu za mehke deske odbirki 100 komadov 16' 12" 1 od 305—310 mark (1 marka = 1.17 K). V Mogunciji je bilo popraševanje po lesu za rudnike posebno živahno in tudi cene so bile trdne. Na lesnem trgu v Ašafenburgu se je zelo popraševalo po hrastovem lesu, ki ga rabijo za izdelovanje vozov, sodov in polhištev. Za hrastov les, zrezan, srednjedobre kakovosti, so plačevali 160 do 180 mark. V Monakovem je bilo živahno popraševanje po mehkem žaganem lesu. Na lesnem trgu v Memingenu so znašale cene za 100 komadov 16' 12" 1" neizbranega blaga 215 do 220 mark. Blaga je bilo malo, istotako je bilo v Stuttgartu zelo malo stavbnega lesa in so znašale cene za otesani stavbni les 85 mark za kubični meter.

Lesna trgovina na Ogrskem. Na Ogrskem se za lesno trgovino stori mnogo več, kakor pri nas. Že pred leti so ustanovili ogrski lesni trgovci svoj denarni zavod, ki dovoljuje posojila raznim ogrskim lesnim trgovcem ter sprejema tudi denarne vloge. Nadalje so ustanovili posebno delniško družbo z glavnico 20.000.000 K. Sedaj pa se nameravajo zvišati to glavnico za 10.000.000 K.

Razne novice.

Zakonska s 56 otroci. Italijanski zdravnik Diantis poroča v dunajskem zdravniškem časniku „Klinische Wochenschrift“, da živi v kraju Pagano v Italiji zakonska, ki sta imela — 56 otrok. Žena, ki je sedaj stara 40 let, je večkrat porodila trojčke, četverčke in enkrat celo šesterečke. Od teh so prišli le nekateri živi na svet. Od 56 otrok je ostala pri življenju samo prvorojena hčerka, ki pa je šla v samostan.

Vojak s 165 ranami. Bolgarski ilustrirani list „Jaz vem vse“ prinaša sliko vojaka Gjura Toleva Ivanova, ki je v boju zadobil 165 ran.

Srečen ribič. V reki Tisi je pri Segedinu nedavno nek ribič razpel svojo mrežo. Ko je mrežo zavlekel k obali, je bila tako težka, da je mislil, da je vlovil kak drevesni štor. Ribič pa je le vlekel in ko je opazil, da je v mreži res riba, je z veseljem potegnil mrežo na breg. Riba — velik som — je tehtala 120 kg. Ribič jo je prodal za 600 K.

Z enim strelom zadel štiri jerebice. Lovca Kolbič je na lovu v St. Vidu blizu Spielfelda z enim samim strelom zadel 4 jerebice.

Bolje živ brusač kot mrtev sodnik. Vdova sodnega svetnika nagovori nekdanjo kuharico: „Slišala sem, da si se omožila, Nežika. Kdo pa je tvoj soprog?“ — Kuharica: „Moj mož je brusač.“ — „No, to pa ni veliko.“ — Kuharica: „Jaz pa mislim, da je živ in zdrav brusač še vedno boljši kakor pa mrtev sodnik.“

Davek na mačke. Mesto Draždane na Saksonskem je uvedlo davek na mačke. Od vsakega mačka bo treba plačati na leto 10 mark davka. V Draždanih je prebivalstvo jako premožno, med ženskimi svetom pa je ljubezen do mačk nekam izredno razvita in sme torej občina upati na precejšen dohodek.

Plinarna zletela v zrak. Dne 4. t. m. popoldne se je vnel plin v mestni plinarni v mestu Desau na Nemškem in cela plinarna je zletela v zrak. Pok je bil tako močan, da je v mestu popokalo čez 100 šip. Nesreča ni zahtevala nobenih človeških žrtev, samo dve osebi sta bili lahko poškodovani. Mesto Desau je brez razsvetljave.

Ameriško narodno premoženje se pomnožilo za 200 milijard dolarjev. Za časa vojske se je narodno premoženje Združenih držav Severne Amerike pomnožilo za 200 milijard dolarjev (1 dolar približno 5 K avstrijske veljave). Hranilne vloge so se v Sev. Ameriki zvišale za 35 milijard dolarjev. Banke so svoje zlate zakladnice pomnožile za 3½ milijarde dolarjev.

Mačka daje psičku svoje mleko. Pri posestniku Bathanyju blizu Arada na Ogrskem je poginila psica, ki je imela malega, nekaj dni starega psička. Psiček je bil navajen materinega mleka in ni hotel druge hrane. Domača hčerka je preskrbela psičku drugo mater — mačko, kateri so pred nekaterimi dnevi odvzeli mladiča. Mačka pusti psičku sesati svoje mleko in ga prijazno liže in gladi.

Dopisi.

Maribor. Iz krogov mariborskega prebivalstva se nam piše: Vprašamo mariborski magistrat, zakaj ne odredi, da bi se mestna prodajalna za moko ne odprla vsaj ob 7. uri zjutraj, kakor druge trgovine. Uboge žene in otroci stojijo že od 4. ure zjutraj in čakajo, da bi prišle prej na vrsto. Naj bi se naše želje upoštevalo.

Maribor. Mariborsko okrajno finančno ravnanstvo razglasa, da je oddati tobačno trafiko v Mariboru, Kovaški trg št. 1. Prošnje je vložiti na c. k. okrajno finančno ravnanstvo v Mariboru najdalje do dne 24. novembra. Prednost imajo invalidi, vdove in sirote padlih ali umrlih vojakov. Natančnejši pogoji se izvejo pri okrajnem finančnem ravnanstvu v Mariboru.

Sv. Peter pri Mariboru. Dne 6. t. m. se je poročila tukaj gđ. Mimika Muršec z g. Mart. Vrečko, učiteljem v Šoštanju. Bilo srečno!

Sv. Peter pri Mariboru. Ravno tisti dan, ko so odšli na vojsko naši zvonovi, so poslali pozdrave iz laške bojne črte vsem župljanom in bralcem „Slovenskega Gospodarja“ naši vojaki: Jože Lorber, J. Cviki, Matija Vedernjak, Alojzij Kosi. Njim so se še pridružili: desetinik Martin Kurboš od Sv. Ruperta v Slov. gor., Štefan Parfant iz Polzele pri Celju, J. Novak iz Stanovne pri Veliki Nedelji, Vincenc Pašek iz Brebrovnika pri Ormožu, Karol Arlič iz Nove cerkve pri Celju in koroški Slovenec Frano Fröhstüch iz Zabnic pri Sv. Višarjih. „Zdravi smo pa še vsi, hvala Bogu, Bog nam daj tudi zanaprej zdravje in enkrat srečno vrnitev k našim ljubim domačinom!“ Iz Rusije pa pozdravlja Anton Fras, posestnik s Trčove. Bil je ves čas v Sibiriji. Sedaj pa je prišel v mesto Kobeljaki v poltavski guberniji ob reki Dnepr. Po naključju je našel tam naše vjetnike: Odra, Vebra in Trampuša. Svidenje je bilo veselo. Tudi Matija Knuplež, posestnik iz Trčove, se pridno oglašja, toži pa, da ne dobi nobenega pisma, akoravno mu pišejo domaci. Pa vsakokrat je kaj prečrtano pri naslovu. Naslov sam pa je skoraj vsak mesec drug. Zdi se, da je blizu mesta Minsk in prav blizu nemške fronte, za kuharja, kakor trdijo ruski vojni vjetniki.

Hoče. Dne 2. t. m. se je začelo jemati zvonove hočke fare. V celem se jih bo vzelo 12.

Sv. Križ pri Mariboru. Na vernih duš dan je tukajšnja Marijina družba v veličastnem sprevodu ob mnogobrojni udeležbi župljanov spremljala svojo vrlo članico in vneto cerkveno pevko Tiliko Hauptman k zadnjemu počitku. V torek, dne 31. oktobra, zjutraj ob 5. uri, se je odpravila na pot v cerkev in k sv. zakramentu, pa komaj je napravila nekaj korakov od domače hiše ter prišla na brv, ki vodi čez potok na cesto, je podlegla bolezni, ki jo je v zadnjem času precej pogosto mučila — padavici, padla v potok in našla tamkaj svojo smrt. V nedeljo poprej se je še popoldne zdrava in vesela pri pevski vaji, h kateri je vsikdar rada točno prihajala, učila za praznik Vseh svetnikov in za vernih duš dan žalostinko, ki so jo pa tovarišice-pevke morale njej kot nagrobno zapeti. Kdo bi si bil mislil, da se uči svojo lastno žalostinko! Ob pretresljivem poslovnem govoru č. g. župnika ob odprtem grobu se je sleherni oko solzilo. Ljubi Bog, obudi med našimi mladenkami mnogo vrlih posnemovalk v gorečnosti rajne Tilike za cerkveno petje, njej pa bodi za neno požrtvovalnost v nebesih bogat plačnik!

St. Ilj v Slov. gor. Fantovska Marijina družba se prisrčno zahvaljuje vsem, ki so pripomogli, da se je božja pot na Ptujsko goro tako slovesno in v redu vršila. Ko so fantje prišli v prelepo cerkev v procesiji, je bila maša zadušnica za vse padle naše slovenske fante, nato govor na fante in vernike ter slovesna sv. maša za vse žive in rajne ude šentiljske fantovske Marijine družbe. Fantje so pristopili k sv. obhajilu, četudi je bilo že pozno. Vsako žrtev za take prireditve bo Bog obilo poplačal.

St. Ilj v Slov. gor. Jožef Kalher, desetinik pešpolka, sin posestnika Mihaela Kalher na Novinah, je bil za svoje junaške čine na južnem bojišču odlikovan z bronasto hrabrostno kolajno. Odlikovanec je zaveden Slovenec.

Sv. Andraž v Slov. gor. Igri »Sv. Citá« in »Ljubezen Marijinega otroka« sta dne 22. oktobra dobro uspešni. Akoravno so imele igralke in pevke vsled obilnega dela na kmetih in vsled kratke dobe za učenje in vaje le malo časa na razpolago, so vendar vse dobro napravile. Ker je bilo slabo vreme, se je bilo bati, da bo slab obisk, da so se vrle igralke in pevke zastonj trudile. Konečno pa se je zbralo toliko število domačinov in deloma sosedov, da pošlje tukajšno izobraževalno društvo lepo vsoto od čistega dobička za vdove in sirote padlih vojakov.

Središče. Dne 19. oktobra je umrla v 26. letu svoje starosti Marija Bedekovič. Pogreb se je vršil dne 21. oktobra ob obilni udeležbi. Svetila rajni večna luč!

Pušenci pri Ormožu. V torek, dne 24. vinotoka t. l. smo spremili k večnemu počitku zopet enega naših najblajših mož, g. Alojzija Horvat, mlinarja in posestnika v Pušencih. Ranjki je bil zavečen in zanesljiv narodnjak, ljubeznjiv in postrežljiv sosed, vreden in vstrajen sotruden pri raznih javnih uradih in društvi, vzoren kristjan in nad vse ugleden soprog. Kako so spoštovali svojega izbornega in nemurno delovnega mlinarja Pušencarja in prebivalci sosednih in daljnih občin, je prav živo pokazala dolga vrsta žalujočih prijateljev in sorodnikov, ki so s solznih oči spremljali k njegovemu tistu in tašči, g. Kardinalu na ormoškem pokopališču k zaslužnemu počitku. Z rajnim smo mnogo, mnogo izgubili. Da se vidimo nad zvezdami! Bojdi mu zemljica lahka!

Marenberg. Obicajni, tokrat skupni se-tanek Mladeniške in dekliške zveze, ki se je vršil pri Sv. Janezu, dne 22. oktobra v lepo okrašeni društveni sobi, je bil precej dobro obiskan. Po pozdravnih besedah slede deklaracije: Gregorčičevi »Oljki« (deklam. Kolar) in »Soči« (deklam. Vrtič). »Pesem slovenskih deklet« (deklam. Tavšak). »Ogihljimo se slabe tovarišije« (govor. Veronik). Smisel pesmi »Soči« se poljudno razloži. Že pred 35. leti je Simon Gregorčič napovedal to, kar se sedaj godi na Goriskem. V »Oljki« kaže pesnik med drugim svojo veliko ljubezen do kmeta-trpina, on, kmet-poe, kakor se je sam rad nazival. Navzočim se priporoča, naj radi citajo Gregorčičeve »Poezije«, ki jih je izdala Družba sv. Mohorja. K sklepu je bila važna razprava glede naselitve goriskih beguncev pri tukajšnjih posestnikih za pomoč pri delu.

Sv. Ema. Dne 8. oktobra se je priredila slavnost v proslavo godu Njega Velikanstva s tombolo in licitacijo v prid Rdečemu križu za uboge ranjene vojake. Slavnost se je vršila pri Kmetijskem društvu v gostilni g. Anice Čakš, ob obilni udeležbi gostov iz drugih krajev. Čisti dobiček je znašal 24 K 40 v, neimenovan darovalec je daroval posebej še 20 K. Znesek se je poslal Rdečemu križu na Dunaj. Bog nam pa ohrani ljubljenež vladarja Franca Jožefa I in milo nam Avstrijo!

Topolšica. Za častna občana sta bila dne 5. nov. imenovana č. g. Janez Rožman, župnik v Zavočnem, za zasluge, katere si je pridobil kot župnik v 12letnem službovanju za farane in celo občino s svojim požrtvovalnim in trudopolnim ter nesebičnim delovanjem, in g. dr. K. Verstovšek, državni in deželni poslanec ter deželni odbornik, za zasluge, ki si jih je pridobil kot tak za svoj volilni okraj in zlasti tudi za tukajšnjo občino. Ob tej priliki sta nova častna občana darovala lepe svote za občinske uboge, za kateri velikodušen dar se jima občinsko predstojništvo najsrčneje zahvaljuje.

Dobova. Dne 3. t. m. smo darovali mili domovini tri zvonove: dva od farne cerkve, in enega od podružnice na Mostecu; skupaj tehtajo 1020 kg, vlti so bili leta 1801 od Samassa v Ljubljani. Zjutraj istega dne so od 4. do 8. ure še vsi slovesno zvonili v slovo. Globoko ginjeni smo gledali zapuščati njih dom; z venci in s cesarsko zastavo okinčani so bili fotografirani. Ko smo skupno opravili molitev za cesarja in domovino, jih je glas velikega zvona spremljal na potu na bojno polje. Priplepljen je bil na en zvon listič z napisom: Oj z Bogom zdaj, ljubljani zvon, Odločen si na bojno grom, Veselja, žalosti. Ti vir, Pribori zaželjen mir! — Tolaži nas, da imamo še eden zvon in — oltar.

Jurklošter. Za vdove in sirote domačega 87. pešpolka, katerega hrabrost ostane nepozabljiva, so darovali tukajšnji domoljubni občani skupno 73 K in se je ta svota poslala c. kr. okrajnemu glavarstvu v Celje. Vsem darovalcem prisrčna zahvala!

Zadnja poročila, došla v četrtek, 9. nov.

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 8. novembra.

Uradno se razglasa:

Vzhodno bojišče.

Fronta generala kavalarije nadvojvoda Karola: Južno in južnovzhodno od Szurdukprelaza so bili rumunski napadi odbiti. Pri kraju Spini in južnozahodno od Predeala smo potisnili sovražnika dalje nazaj. Na obeh straneh Bodza-cesta smo zopet v posesti vseh naših prejšnjih postojank. Severozahodno od Tölgyessa se je Rusom zopet posrečilo pridobiti nekaj prostora. Pri Tatarovu je avstro-ogrski letalec sestrelil ruskega Neuport-dvokrovnika.

Italijansko bojišče.

Mir na Goriskem traja dalje. Na fronti v dolini Flajms so bili napadi posameznih italijanskih bataljonov v ozemlju Colbricen in ob postojanki Boche odbiti. 3 častniki, 50 mož in 2 strojni puški ste ostali pri tem v naših rokah. Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, podmaršal.

Dogodki na morju.

Dne 7. novembra popoldne so sovražna letala metala bombe na mesta Rovinj, Poreč in Novi grad. Povzročene ni bilo niti najmanjše škode in tudi ni bil nihče ranjen. Naša letala so sovražnika zasledovala. Ena naših letal, vodja ladijski poročnik Drakulje, je sestrelilo eno sovražno letalo, ki je padlo na odprto morje pri sovražnih torpednih čolnih. Te čolne so naša letala napadla z bombami. Napadeni italijanski torpedni čolni so odpluli proti italijanski morskoti bali.

Zvečer istega dne je vrgel sovražni zrakoplov isti istotako brezuspešno bombe na mesto Omak.

Naša pomorska letala so zvečer zelo uspešno metala bombe na vojaške naprave v Vermeljau in Tržiču in so se vrnila nepoškodovana.

Mornariško poveljstvo.

Najnovejše nemško uradno poročilo.

Berolin, 8. novembra.

Francosko bojišče.

Južno od Somme so napadali Francozi na obeh straneh kraja Ablaincourt. Naše na južni del kraja Ablaincourt naprej potisnjene postojanke so bile potisnjene nazaj. Vas Pressoire je izgubljena. Na severnem krilu je bil vržen nazaj.

Balkansko bojišče.

Pri skupini maršala Mackensena nobenih posebnih dogodkov.

Macedonsko bojišče.

Sovražni napadu ob kolenu Črne so ostali brezuspešni. Živahno artilerijsko delovanje na fronti pri Belasici in Strumi.

Hughes izvoljen za predsednika.

Novi Jork, 8. novembra. (Uradno.) Hughes je izvoljen za predsednika Združenih držav Severne Amerike.

Listnica uredništva.

J. Kosmus, vojna pošta 378: Vaše pismo dobili, a ga je nekdo tako prečrtal, da ni čitljivo. Pozdrave! — Ant. Ašk. Grade: Nesmemo priobčiti. — Ivan Kumrič, vojna pošta 304: Za dan vernih duš prepozno. Dobili še le dne 7. novembra. Vračamo pozdrave! — Anton Marinič vojna pošta 381: Obrnite se na Katoliško Bukvarno v Ljubljano — Mala Nedelja, Svetinje, Malikameo, Mezgovci, Sv. Križ, Sv. Benedikt, Sv. Martin in nekatera pisma iz fronte: Za to številko prepozno. Pisma, ki pridejo še le v sredo popoldne, se morejo objaviti še le v prihodnji številki.

Prage (švelarje)

bukove in trstove za državno železnico kupuje po najvišji ceni in pri večjem steviu preskrbi tudi delavce

Rudolf Dergan, Laški trg, Štajersko.

699

Blizajo se veliki dnevi sreče!

V času do 1. febr. 1917 izžrebani bodo glavni dobitki sledečih izborov srečk:

Novih srečk Avstrij. rdečega križa 300.000 in 500.000 K
Turških srečk 200.000, 400.000 in 200.000 frank.
3% zemljiških srečk iz l. 1880 90.000 in 90.000 K
3% zemljiških srečk iz l. 1889 60.000 in 100.000 K

17 žrebanj vsako leto! Svota glavnih dobitkov l. 1917: 3.230.000 kron oziroma frankov.

Mesečni obrok samo K 7.— oziroma K 3.75.
Te srečke imajo trajno denarno vrednost in je izguba denarja kakor pri loterijah v slučaju neizžrebanja izključena! — Zahtevajte brezplačno pojasnilo in igralni načrt, hitite z naročilom!
Srečkovno zastopstvo 16, Ljubljana.

490

Isborne se je obneslo za vojake v vojski in sploh za vsakega kot najboljšo

bol oblažujoče mazanje

pri prehlajenju, revmatizmu, protinu, prsi, vratu in boleti v hrbtu

Dr. Richter-ja

Sidro - Liniment.

capsici
compos.

Nadomestilo za **Sidro - Pain - Expeller.**

Steklenica kron. — 80, 1.40, 2.—

Dobiva se v lekarnah ali direktno v Dr. Richter-ja lekarni „Pri zlatem levu“ Praga, I., Elizabetna cesta 5.

Dnevno razpustljanje.

Manufakturno trgovino J. FAULAND v Ptuj

se najbolj priporoča.

Kmečka hranilnica in posojilnica v Ptuj

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Uradne ure

so: vsako sredo, vsak petek in vsak sejmaki dan od 8. do 12. ure in vsake nedelje od 8. do pol 10. ure dopoldne. Vplačuje in izplačuje se redno samo ob uradnih dnevih. Pojasnila se dajejo vsak dan od 8. do 12. ure dop.

Uradni prostori

se nahajajo v minoritskem samostanu v Ptuj.

Hranilne vloge

obrestuje po 4 $\frac{1}{2}$ %, od 1. in 16. v mescu po vložitvi in do 15. in zadnjega pred dvigom. Nevzdignjene obresti se koncem junija in decembra vsakega leta pripišejo glavnici ter kakor ta-le obrestujejo. Sprejemajo se hranilne knjižice drugih zavodov kot vloge, ne da bi se pri tem obrestovanje kaj prekinilo in ne da bi stranka imela pri tem kakih potov ali sitnob.

Na razpolago so strankam brezplačno poštno-hranilne položnice št. 118.060 in domači nabiralniki.

Posojila

se dajejo na vknjižbo po 5 %, na vknjižbo in posojilo po 5 $\frac{1}{2}$ %, na menice po 6 %, na zastave vknjižbenih listin in tekoči račun pod ugodnimi pogoji.

Prevzame se dolgovi pri drugih zavodih in izbris vknjižbe prošnje na sodnijo za vknjižbo in izbris vknjižbe posojilnica brezplačno, stranka plača samo izbris.

Vinogradniki pozor!

Na suho cepljene trte so na prodaj.

Najboljše kakovosti in sicer I. vrste. Vse trte so cepljene na Rip. Portalis in na Göhe št. 9. Trte se dobijo jako lepe in dobro zaraščene in lepo vkoreninjene, za kar se jamči. Dobijo se tudi cepljene trte posebno močne (L. 1915). Cena trtam je po dogovoru. Franc Slodnjak, trtnar v Rotmanu pošta Jursinci pri Ptuj. 692

Kapljice za svinje.

Cena 1 steklenice je 1 K. O dobrem učinkovanju teh kapljic imam mnogo priznanih in pohvalnih pisem. F. Prull, mestna lekarna „pri c. kr. orlu“ Maribor, Glavni trg št. 15.

Zahvala.

Nisem verjel, da bi te kapljice kaj pomagale. Sedaj ko sem se prepiral, da res pomagajo, vam izrekam lepo hvalo ter priporočam to zdravilo vsem svinjerejem. Prosim, pošljite mi spet svinjskih kapljic za rdečico in sicer hitro kakor morete 6 steklenic. S pozdravom Ivan Škorjanc.

Srednja vas, dne 6. avgusta 1916.

Premagali smo velike težave,

da smo se mogli preskrbeti s surovinami, čeravno v omejeni množini.

Svoje stare odjemalce še torej lahko sedaj postrežemo.

Cene so od 1. novembra:

1 originalna steklenica 100 gramov Lysoforma	K 1.60
1 " " 250 " "	K 3.20
1 kos Lysoformmila	K 4.—
1 steklenica Pfefferminzlysoforma	K 2.50

Z ozirom na omejeno uporabo surovin, naj se vsak oskrbi, dokler je še kaj zaloge, pravočasno s tem, v vojnih časih tako važnim razkuževalnim sredstvom.

Dr. Keleti & Murányi,

kemična tovarna, Ujpest, Ogrsko.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze srčnega sočutja in tolažbe, izražene osebno, pisмено in brzojavno, ob nenadomestljivi izgubi iskreno ljubljene, nepozabnega moža, očeta, tasta, svaka, strica in dedeka

Franca Vraz

posestnika in župana v Cerovcu,

ki so umrli dne 26. okt. 1916 moremo le tem potom izreči najprisrčnejši, vsestranski Bog plačaj. Osebito se zahvaljujemo preč. g. dekanu J. Bohancu za vodstvo pogreba in prelep tolažljiv nagrobni govor; domačemu č. g. župniku za vse obiske v težki bolezni, potem veleč. g. J. Mešku in F. Časl od Sv. Miklavža, veleč. g. M. Barbič iz Ljutomera, veleč. g. F. Slana iz Ormoža itd.

Prijetna dolžnost nas veže zahvaliti se posebno iskreno velerodnemu gospodu Dominiku grofu d' Avernas, velerod. dr. Karlu grofu d' Avernas in njegovi velerod. soprogi za spremstvo in krasni, pomembni nagrobni venec, blarodnemu g. okr. sodniku v Ormožu g. dr. Pu-pacher, kot zastopniku uradov in njegovi g. soprogi, blag. g. nadvizorju V. Pušenjak, kot zastopniku naših krščanskih organizacij, g. Zaherl in njegovi soprogi, slav. učitelstvu svetinjskemu vsem ljubim občanom in faranom svetinjskim, slavnim veteranskim društvom iz Ljutomera in Svetinj, vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, kakor vsem drugim, ki so spremljali našega blagega rajnega na zadnji poti, zanj darovali svoje molitve in nas s tem tolažili: vsem naj ljubi Bog stotero povrne. Blagega rajnika priporočamo v pobožno molitev!

720

Žalojoči ostali.

Cement

prodaje Zadruga v Račah. 646 b

Zahvala.

V bolezni in smrti gospe

Ivane Serne

so izkazali razni sorodniki, znanci in prijatelji veliko ljubezni in sočutja do pokojne. Izražam tem potom vsem tem cenjenim osebam iskreno zahvalo. Posebno zahvalo pa sprejmite: precastita gospoda duhovnika, zlasti preč. g. župnik Bračič za lepe nagrobne besede, gospodične Alojzija Hleb, Ela in Anica Gornjak za potrpežljivo postrežbo, darovalci lepih vencev ter cenjene spremljevalke in spremljevalci blage pokojne na potu k večnemu počitku.

715

Franc Serne

Umetna gnojila in premog

prodaje Zadruga v Račah. 646 c

Zahvala.

Ob bridki izgubi našega, ljubega strica, gospoda

Simona Oset,

nam je prijetna dolžnost, zahvaliti se vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izraženo sočutje.

Zahvaljujemo se iskreno vsem, ki so spremili dragega pokojnika na zadnji poti. Zlasti pa se zahvaljujemo č. gg. duhovnikom, gg. uradnikom in sl. učitelstvu, ki se je udeležilo pogreba s šolsko mladino. Posebna hvala zastopnikom trga Vransko in občine Prekope, kakor tudi požarni brambi na Vranskem in Prekopi ter zastopnikom raznih korporacij za časteče spremstvo.

717

Rodbina Osetova.